

МІНІСТЕРСТВО
ЗАКОРДОННИХ СПРАВ
УКРАЇНИ

MINISTRY
OF FOREIGN AFFAIRS
OF UKRAINE

Михайлівська площа, 1
м. Київ, 01018, Україна

Тел.: (044) 238 17 48; факс: (044) 238 18 88
E-mail: zsmfa@mfa.gov.ua
Web: <http://www.mfa.gov.ua>
Код ЄДРПОУ 00026620

1 Mykhailivska Square
Kyiv, 01018, Ukraine

01.10.2018 р. №72/14-412-2639
На №34599/1/1-18 від 04.09.2018 р.,
№04-1999 від 27.08.2018 р.

Міністерство енергетики та
вугільної промисловості України

Копія: Кабінет Міністрів України,
Рахункова палата України,
Фонд державного майна України

*Щодо доручення Кабінету Міністрів
Україні до листа Рахункової палати
України від 27.08.2018 р. №04-1999*

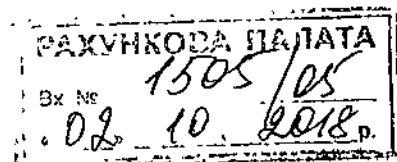
Міністерство закордонних справ України опрацювало доручення Кабінету Міністрів України від 04.09.2018 р. №34599/1/1-18 до листа Рахункової палати України від 27.08.2018 р. №04-1999 і розглянуло рішення Рахункової палати України від 09.08.2018 р. №21-1 «Про розгляд Звіту про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених на будівництво та реконструкцію гідроакумуючих електростанцій та управління об'єктами державної власності у сфері гідроенергетики». За результатами проведеної роботи, в межах компетенції, повідомляємо таке.

Договірні-правове оформлення державного кордону між Україною і Республікою Молдова було започатковане шляхом підписання 4 листопада 1994 року Угоди між Урядом України і Урядом Республіки Молдова про співробітництво з прикордонних питань. Відповідно до статті 1 цієї Угоди сторони погодились створити Спільну українсько-молдовську комісію для проведення делімітації українсько-молдовського державного кордону, а після того, як делімітаційні документи наберуть чинності, розпочати його демаркацію. У статті 2 Угоди сторони домовились, що до укладення договору про державний кордон вони вважатимуть кордоном між Україною і Республікою Молдова кордон, який існував між Українською РСР і Молдавською РСР на день проголошення незалежності України і Республіки Молдова.

У період з 1995 року по 1999 рік Спільна комісія вперше здійснила делімітацію кордону між Україною і Республікою Молдова як незалежними державами: визначила загальне проходження лінії державного кордону, нанесла лінію державного кордону на топографічні карти та склала опис проходження лінії державного кордону.

За результатами роботи Спільної комісії 18 серпня 1999 року було підписано Договір між Україною і Республікою Молдова про державний кордон, невід'ємними частинами якого є Проткол-опис проходження лінії державного кордону та Альбом топографічних карт з графічно нанесеною на них лінією державного кордону. Цей Договір був ратифікований парламентами України (Закон України від 06.04.2000 року №1633-III) і Республіки Молдова та набрав чинності 18 листопада 2001 року.

Наразі триває процес демаркації державного кордону між Україною і Республікою Молдова – фактичного позначення на місцевості договірної (делімітованого) кордону шляхом використання системи прикордонних знаків, річних та морських буїв та інших засобів.

№1505/05 від 02.10.2018

Відповідно до статті 7 Договору між Україною і Республікою Молдова про державний кордон від 18 серпня 1999 року для позначення лінії державного кордону на місцевості сторони створили Спільну українсько-молдовську демаркаційну комісію (далі – СУМДК або Спільна комісія). СУМДК здійснює свою діяльність на підставі Положення про демаркацію державного кордону між Україною і Республікою Молдова, яке було підписане на міжурядовому рівні 29.01.2003 року і після його ратифікації набрало чинності 12.01.2004 року.

Фактично демаркація українсько-молдовського державного кордону розпочалася у 2002 році. За цей час було проведено 61 засідання СУМДК. Останнє – 11 квітня 2018 року у Києві. У підсумку станом на вересень 2018 року Спільною комісією завершено винесення лінії державного кордону на місцевість (винесено 1 222 км (100%) лінії кордону) та встановлено 4 198 прикордонних знаків. Недемаркованими залишаються: 1) ділянка державного кордону в районі водозливної греблі буферного водосховища Дністровського комплексного гідровузла (далі – ДКГ); 2) ділянка державного кордону в районі населеного пункту Джурджулешть (делімітаційні точки №№ 712-713); 3) окремі ділянки на центральному (придністровському) сегменті державного кордону (залишилось 4,5 км на 4 ділянках, потребують уточнення місця встановлення та координування низки прикордонних знаків).

Основними факторами, що безпосередньо впливають на перебіг і тривалість процесу демаркації, є фактор придністровського конфлікту та фактор «пакетного підходу» до вирішення проблемних питань українсько-молдовських двосторонніх відносин. Фактор придністровського конфлікту полягає в тому, що внаслідок втрати офіційним Кишиневом контролю над Придністровським регіоном Республіки Молдова, збройного конфлікту та складного і тривалого процесу мирного врегулювання, молдовська сторона втратила безпосередній доступ до лінії державного кордону з Україною на ділянці протяжністю 452 км і відповідно – можливість самостійного виконання необхідних демаркаційних робіт. Будь-які демаркаційні роботи на вказаній ділянці можуть виконуватись лише з українського боку кордону.

Водночас, доступ до державного кордону з Республікою Молдова на центральній (придністровській) ділянці з території України не є гарантією безперешкодного виконання демаркаційних робіт: деякі з них вимагають перетину лінії державного кордону і незначного заходження на територію Придністровського регіону Республіки Молдова. Заходження можливе лише за умови попередньої згоди та гарантій безпеки з боку відповідних органів Придністровського регіону, які досить часто відмовляють у їх наданні. Так, відповідно до Плану демаркації українсько-молдовського державного кордону на 2018 рік, затвердженого під час 60-ого засідання СУМДК у Кишиневі, у червні 2018 року повинні були розпочатись польові демаркаційні роботи на центральній (придністровській) ділянці українсько-молдовського державного кордону в районі, делімітаційних точок №№ 411-412, 415-417, 449-451 та 552-554. Проте внаслідок відмови відповідних органів Придністровського регіону забезпечити безпеку спільної робочої групи заплановані демаркаційні роботи не відбулись.

Проведення демаркації державного кордону України і Республіки Молдова в районі водозливної греблі буферного водосховища ДКГ та н.п. Джурджулешть також обумовлено реалізацією т.з. «пакетних домовленостей», зафіксованих у Протоколі 13-ого засідання Міжурядової українсько-молдовської змішаної комісії з питань торгівельно-економічного співробітництва (10-11.11.2011 р., м. Кишинів). Поруч із демаркацією до «пакетних домовленостей» належить взаємне визнання та оформлення прав власності України і Республіки Молдова на об'єкти,

розташовані на територіях сторін, включаючи частину ДКГ, розташовану на території Республіки Молдова, та вирішення питання щодо забезпечення належного функціонування ДКГ шляхом підготовки та укладення відповідної міжурядової угоди.

«Пакетні домовленості» передбачають, що сторони повинні паралельно просуватись у вирішенні вказаних проблемних питань, підготувати проекти відповідних документів (протоколів про визнання прав власності, проекту Угоди між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Молдова про забезпечення функціонування ДКГ і рішень СУМДК про демаркацію державного кордону в районах водозливної греблі буферного водосховища ДКГ та н.п. Джурджулешть) та одночасно їх підписати для комплексного врегулювання наявних розбіжностей.

За інформацією МЗС України, на цей час сторонами не досягнуто суттєвого прогресу ні у підготовці проекту Угоди між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Молдова про забезпечення функціонування ДКГ, ні у розв'язанні проблеми взаємного визнання та оформлення прав власності. Що стосується проекту Угоди, то незважаючи на численні експертні консультації (останній раунд на рівні експертів відбувся 03.11.2017 року у Кишиневі) та консультації на високому рівні (зустріч делегацій на чолі з Віце-прем'єр-міністром України В.Є. Кістіоном і заступником Прем'єр-міністра, Міністром економіки та інфраструктури Республіки Молдова О.З. Калмиком відбулась 05.12.2017 року), її текст залишається неузгодженим і потребує додаткового ґрунтовного доопрацювання. Очікується, що формування нового складу делегації України для участі у переговорах щодо підготовки тексту проекту Угод, який затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07.02.2018 року №80-р, дасть необхідний поштовх переговорному процесу з цього питання. Наразі узгоджуються дати проведення наступного раунду переговорів.

Переговори у сфері взаємного визнання та оформлення прав власності ведуться на рівні Фонду державного майна України та Агентства публічної власності Республіки Молдова. З цією метою створено Робочу групу з питань взаємного визнання прав та регулювання відносин власності. Ключовим питанням, яке наразі перебуває на розгляді групи, є ідентифікація частини буферного гідровузла ДКГ, що знаходиться на території Республіки Молдова, для подальшого визнання права власності України на цей об'єкт. Для її ідентифікації необхідно визначити середину гідротехнічної споруди, що проходить через прикордонну ділянку річки Дністер, як це передбачено пунктом 4 статті 3 Договору між Україною і Республікою Молдова про державний кордон від 18 серпня 1999 року. Українська сторона виходить з того, що основною гідротехнічною спорудою, що проходить через прикордонну ділянку річки Дністер, є водозливна гребля ДКГ довжиною 124,56 м, яка має 12 прольотів та 12 водозливних отворів. Саме по середині цієї гідротехнічної споруди має пройти державний кордон України і Республіки Молдова, відповідно саме вона має бути предметом топо-геодезичної зйомки, що має бути здійснена в рамках діяльності Робочої групи з питань взаємного визнання прав та регулювання відносин власності. Середина цієї гідротехнічної споруди повинна стати відправною точкою для ідентифікації частини буферного гідровузла ДКГ, яка знаходиться на території Республіки Молдова і на яку має бути визнано право власності України.

Позиція молдовської сторони полягає в тому, щоб розглядати греблю буферного гідровузла як гідротехнічну споруду, яка з'єднує обидва береги р. Дністер і має довжину 252 м. З цією метою до довжини власне водозливної греблі додається довжина водозливної будівлі ГЕС-2, яка згідно з проектно-технічною документацією є окремою гідротехнічною спорудою. За рахунок такого додавання довжина об'єкта

штучно збільшується на 127,5 метрів. Відповідно, якщо піти запропонованим молдовською стороною шляхом, то частина буферного гідровузла ДКГ, що знаходиться на території Республіки Молдова, збільшується в рази, а після визнання на неї права власності України – так само в рази збільшується площа земельної ділянки, яку має орендувати українська сторона в особі ПрАТ «Укргідроенерго» для забезпечення нормального функціонування ДКГ.

Через суттєву різницю у підходах домовленості до цього часу досягти не вдалось. Наразі Фонд державного майна України формує офіційну делегацію для участі у переговорах з делегацією Республіки Молдова для врегулювання відносин власності і готує проект директив відповідно до вимог Порядку підготовки проектів директив, вказівок і технічного завдання для участі у заходах міжнародного характеру та звітів за їх результатами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04.11.2015 р. №903.

Незавершеність демаркації державного кордону між Україною і Республікою Молдова в районах водозливної греблі буферного водосховища ДКГ та н.п. Джурджулешть на даному етапі не тільки не несе загрози роботі ДКГ, але й слугує відповідним «запобіжником» проти односторонніх дій молдовської сторони щодо частини буферного гідровузла ДКГ, який опинився на території Республіки Молдова внаслідок делімітації.

Молдовська сторона діє за формулою «спочатку демаркація, а потім власність і функціонування ДКГ» і намагається перенести дискусію щодо визначення середини гідротехнічної споруди на майданчик демаркаційної комісії і покласти це завдання на СУМДК. На переконання МЗС України, вказана формула є категорично неприйнятною. Згода України на включення питання визначення середини гідротехнічної споруди до порядку денного СУМДК може призвести до розпорошення зусиль та втрати координації у захисті позиції України з усього комплексу проблемних питань українсько-молдовських відносин. Якщо завдання визначити середину гідротехнічної споруди буде покладено на СУМДК, то у СУМДК не залишиться іншого вибору як здійснити її визначення та демаркувати державний кордон в цьому районі, не очікуючи розв'язання проблеми визнання права власності України на частину водозливної греблі буферного водосховища ДКГ, що знаходиться на території Республіки Молдова, та вирішення питання про забезпечення функціонування ДКГ. В результаті, після позначення кордону в цьому районі, ніщо не заважатиме молдовській стороні змінити позицію і оголосити частину водозливної греблі буферного водосховища ДКГ, яка знаходиться на території Республіки Молдова, власністю Республіки Молдова в порядку правонаступництва. Це створить нову переговорну реальність для України і завдасть серйозної шкоди її інтересам, оскільки українській державі прийдеться брати в оренду не тільки земельну ділянку, але й частину греблі, оголошену власністю Республіки Молдова, або викупати її.

Щоб уникнути такого розвитку подій слід дотримуватись позиції, згідно з якою визначення середини гідротехнічної споруди має відбуватись не в рамках демаркаційного процесу, а в рамках процесу взаємного визнання прав власності на об'єкти, розташовані на території України і Республіки Молдова. Визначення середини гідротехнічної споруди – водозливної греблі буферного водосховища Дністровського комплексного гідровузла (далі – ДКГ) – є технічним питанням, яке повинно розглядатись в рамках Робочої групи з питань взаємного визнання прав та регулювання відносин власності. Ця операція має здійснюватись на основі проектною документації спорудження водозливної греблі буферного водосховища ДКГ, яка була передана молдовській стороні. Після погодження цього параметру в рамках Робочої

групи СУМДК виконає своє завдання – винесе і позначить лінію державного кордону на місцевості.

Крапка в процесі демаркації може бути поставлена лише після визначення середини гідротехнічної споруди, ідентифікації частини водозливної греблі буферного водосховища ДКГ, що знаходиться на території Республіки Молдова, визнання права власності України на ідентифіковану частину об'єкта та досягнення домовленості щодо забезпечення функціонування ДКГ.

Усвідомлюючи, що вона отримує значні переваги в ході переговорного процесу з Україною, якщо демаркація буде здійснена до визнання права власності України на частину водозливної греблі буферного водосховища ДКГ, що знаходиться на території Республіки Молдова, та досягнення домовленості щодо забезпечення функціонування ДКГ, молдовська сторона проводить політику, спрямовану на побудову і просування вигідного їй алгоритму. Завданням української сторони є протидіяти цим спробам і втілити у життя свою формулу: «спочатку власність і функціонування ДКГ, а потім демаркація». Щонайменше ці процеси мають відбуватись одночасно, а рішення ухвалюватися «в пакеті».

Отже, у світлі вищевикладеного, МЗС України наполягає на демаркації державного кордону між Україною і Республікою Молдова в районах водозливної греблі буферного водосховища ДКГ та н.п. Джурджулешть згідно з таким алгоритмом:

- першим кроком має стати визначення уповноваженими на те державними органами України і Республіки Молдова середини гідротехнічної споруди – водозливної греблі буферного водосховища ДКГ і надання Спільній демаркаційній комісії конкретних параметрів. На підставі отриманої інформації СУМДК готує проекти рішень про демаркацію державного кордону в районі водозливної греблі буферного водосховища ДКГ та н.п. Джурджулешть;
- другим кроком має стати проведення позачергового засідання СУМДК, під час якого делегації сторін мають розглянути і парафувати підготовлені проекти рішень. З огляду на те, що відповідно до «пакетного підходу» сторони мають одночасно підписати акти про визнання права власності, Угоду між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Молдова про забезпечення функціонування ДКГ та рішення про демаркацію державного кордону в районах водозливної греблі буферного водосховища ДКГ та н.п. Джурджулешть, рішення СУМДК на позачерговому засіданні будуть лише парафовані, а не підписані;
- після підписання всіх документів, що належать до «пакетних домовленостей», на третьому етапі СУМДК проводить засідання на якому формує відповідну робочу групу і дає їй доручення виїхати на місцевість та визначити місця встановлення прикордонних знаків в районах водозливної греблі буферного водосховища ДКГ та н.п. Джурджулешть;
- четвертим кроком СУМДК на своєму засіданні затверджує акти визначення місць встановлення прикордонних знаків і погоджує терміни і алгоритм проведення робіт на місцевості із встановлення прикордонних знаків та позначення лінії на гідротехнічній споруді;
- на п'ятому етапі відбувається встановлення прикордонних знаків та позначення лінії на гідротехнічній споруді. СУМДК надсилає робочу групу для перевірки правильності позначення державного кордону;
- на шостому етапі готуються протоколи прикордонних знаків, які разом з демаркаційною картою і протоколом-описом становлять підсумкові

демаркаційні документи, що підлягають затвердженню у встановленому порядку.

Просимо врахувати позицію МЗС України під час підготовки інформації для Рахункової палати України та Кабінету Міністрів України щодо заходів, які мають бути вжиті для усунення порушень і недоліків, що були виявлені Рахунковою палатою за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених на будівництво та реконструкцію гідроакумуючих електростанцій та управління об'єктами державної власності у сфері гідроенергетики.

Надсилається на виконання доручення.

Представник України з питань
договірно-правового оформлення
державного кордону України,
глава делегації України
у спільних демаркаційних комісіях

С.М. Бороденков